

3.4 Açıklamalar

3.4.1 Finansal Raporlama Esasları

TCMB, yasal defterlerini vergi mevzuatına ve 1211 sayılı TCMB Kanunu'na, yasal finansal tablolarını 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na ve 1211 sayılı TCMB Kanunu'na uygun olarak hazırlamaktadır.

Muhasebenin dönemsellik, tam açıklama, ihtiyatlılık, sosyal sorumluluk, kişilik, işletmenin sürekliliği, parayla ölçülme, maliyet esası, tarafsızlık ve belgelendirme, tutarlılık, özün önceliği ve önemlilik ilkeleri, finansal olayların kaydedilmesi ve ölçülmesinde TCMB muhasebe uygulamalarının temel dayanağını oluşturmaktadır.

TCMB'nin gerçekleştirdiği işlemler işlem tarihindeki kurlar üzerinden Türk lirasına çevrilmektedir. Finansal tabloların hazırlanması sırasında, YP cinsinden kayıtlara geçirilmiş olan varlık ve yükümlülük hesapları raporlama tarihindeki cari döviz ve efektif alış kurları esas alınarak Türk lirasına çevrilmektedir.

1211 sayılı TCMB Kanunu'nun 61. maddesi gereğince, Türk parasının yabancı paralar karşısındaki değerinin ve uluslararası piyasalarda altın fiyatlarının değişmesi nedeniyle TCMB'nin aktifindeki ve pasifindeki dövizlerin, efektiflerin ve yabancı para cinsinden diğer varlık ve yükümlülükler ile altınların değerlendirilmesi sonucu oluşan değerlendirme farkları ayrı bir hesapta izlenir. Bu değerlendirme farklarının ortalama maliyet yöntemine göre hesaplanan gerçekleşmiş tutarları kâr/zarar hesaplarına aktarılır.

Finansal tablolar, Türk lirası cinsinden ifade edilmektedir.

3.4.1.1 Altın Rezervi

TCMB altın rezervleri, TCMB kasasında, yurt dışı bankalarda ve BİST nezdinde tutulan uluslararası standartta olan ve uluslararası standartta olmayan altınlardan oluşmaktadır.

TCMB, altın rezervlerinin yönetimine ilişkin olarak, doğrudan alım ve satım işlemleri, altın muhafaza hesapları, vadeli altın depo işlemleri, altın karşılığı döviz ve döviz karşılığı altın para takasları, yurt içinde bankalarla yapılan altın karşılığı para takası işlemleri, lokasyon para takasları, fiziki altın nakil işlemleri ve benzeri işlemleri yapabilmektedir.

ZK tesisi için bankalar tarafından yatırılan altınlar yurt dışı bankalar ve BİST nezdinde takip edilmektedir.

Altın, alım tarihinde geçerli fiyatlar üzerinden kayda alınmakta ve izleyen dönemlerde Gerçeğe Uygun Değer (GUD) ile değerlendirilmektedir. GUD, haftanın ve ayın son iş gününde Londra Altın Borsasında açıklanan son gün saat 10:30'da kote edilen altın fiyatı ve 1 ons altın = 31,1035 gram esas alınarak hesaplanmakta, bu değerleri üzerinden günlük olarak Türk lirasına çevrilerek bilançoda gösterilmektedir. Altının fiyat ve kur farkı değişiminden kaynaklanan GUD değişiklikleri gerçekleşmemiş kazanç ya da kayıp olarak 1211 sayılı TCMB Kanunu'nun 61. maddesi gereğince "Değerleme Hesabı"nda takip edilmektedir.

3.4.1.2 Finansal Varlıklar ve Yükümlülükler

a) GUD Farkı Kâr/Zarara Yansıtılan Finansal Varlıklar

Likidite yönetimi ve rezerv yönetimi amacıyla tutulan Türk lirası ve YP menkul kıymetler GUD farkı kâr/zarara yansıtılan finansal varlıklardır.

1211 sayılı TCMB Kanunu'nun APİ ile ilgili 52. maddesine ve altın ve dövizle ilgili işlemlere ilişkin 53. maddesine dayanılarak, TCMB'nin kendi nam ve hesabına satın aldığı menkul kıymetler bu grupta sınıflandırılmaktadır. GUD farkı kâr/zarara yansıtılan finansal varlıklar, kayda alınmalarının ardından ay sonları itibarıyla GUD'ları ile değerlemeye tâbi tutulmakta ve oluşan kazanç ve kayıplar, kâr/zarar hesaplarına intikal ettirilmektedir. Bu finansal varlıkların elde etme maliyeti ile GUD'ları arasındaki değer farkları, bilançoda "3. Yurt Dışı Bankalar" ve "5. Menkul Kıymetler" kalemlerine yansıtılmaktadır.

GUD, BİST'te aynı gün valörlü işlemler için oluşan ağırlıklı ortalama fiyat, bu fiyatların bulunmaması durumunda ise, ilgili menkul kıymetlerin TCMB'nin Resmi Gazete'de günlük olarak açıkladığı fiyatları üzerinden hesaplanmaktadır. YP menkul kıymetler, ay sonları itibarıyla ilgili uluslararası piyasalarda oluşan kapanış fiyatları üzerinden hesaplanan GUD'ları ile değerlendirilmektedir.

GUD farkı kâr/zarara yansıtılan finansal varlıkların elde tutulması esnasında kazanılan faizler, faiz gelirleri içerisinde gösterilmektedir.

b) Krediler

TCMB tarafından verilen krediler, kredi tutarının karşı tarafa transferi ile kayıtlara yansıtılmaktadır. Krediler etkin faiz yöntemi kullanılarak iskonto edilmiş maliyeti üzerinden gösterilir. Etkin faiz yöntemi; finansal varlığın itfa edilmiş maliyet ile değerlendirilmesi ve ilgili faiz gelirinin ilişkili olduğu döneme dağıtılması yöntemidir. Etkin faiz oranı; finansal aracın beklenen ömrü boyunca veya uygun olması durumunda daha kısa bir zaman dilimi süresince tahsil edilecek tahmini nakit toplamını, ilgili finansal varlığın tam olarak net bugünkü değerine indirgeyen orandır.

c) İştirakler

İlk olarak alış maliyetleri ile kaydedilmektedir. Kayda alınmalarını takip eden dönemlerde GUD'u, piyasa fiyatları veya diğer değerlendirme yöntemleri kullanılarak belirlenmektedir. GUD değişiklikleri sebebiyle oluşan gerçekleşmemiş kazanç ve kayıplar, "12. Diğer Pasifler" kaleminde takip edilmektedir. İştiraklere ilişkin temettüleri, temettü alma hakkının kesinleştiği dönemde kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

d) Geri Satım Vaadiyle Alım İşlemleri

Türk lirası cinsinden menkul kıymetlerin geri satım vaadiyle alım işlemleri TCMB'nin yürüttüğü API çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Geri satım vaadiyle alım işlemleri, teminat karşılığı verilen kredi şeklinde muhasebeleştirilmektedir. Nakit alacaklar, işlem tarihinde verilen tutar kadar, aktifte "6. Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar / 6.1 Açık Piyasa İşlemleri" kaleminde gösterilirken, teminat olarak alınan menkul kıymetler nazım hesaplarda takip edilmektedir. Bankalardan alınacak faizler etkin faiz yöntemi kullanılarak ay sonlarında tahakkuk ettirilmektedir. Vadede işlemten doğan faiz geliri kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

e) Finansal Varlıklarda Değer Düşüklüğü

GUD farkı kâr/zarara yansıtılanlar dışındaki finansal varlıklar için beklenen kredi değer düşüklüğü modeli uygulanmaktadır. Beklenen kredi zararının hesaplanmasında kredi derecelendirme kuruluşlarının her yıl yayınladıkları geçiş matrisi verileri kullanılmaktadır. Temerrüt halinde kayıp oranı için Basel düzenlemelerinde önerilen yüzde 45 oranı temel alınmaktadır. Temerrüt tutarı, temerrüt olasılığı ve temerrüt halinde kayıp oranı kullanılarak beklenen kredi zararı hesaplanmaktadır.

f) Finansal Varlıkların Bilanço Dışı Bırakılması

TCMB, finansal varlığa ait nakit akışlarına ilişkin sözleşmeden doğan haklarının süresinin dolması veya ilgili finansal varlığı ve bu varlığın mülkiyetinden doğan tüm riskleri ve kazanımları başka bir tarafa devretmesi durumunda söz konusu varlığı bilanço dışı bırakmaktadır.

g) GUD Farkı Kâr/Zarara Yansıtılan Finansal Yükümlülükler

1211 sayılı TCMB Kanunu'nun 52. maddesi gereğince, para politikası hedeflerine uygun olarak para arzının ve ekonominin likiditesinin etkin bir şekilde düzenlenmesi amacıyla, API çerçevesinde TCMB'nin kendi nam ve hesabına, ikincil piyasada alınıp satılabilen ve vadesi 91 günü aşmayan likidite senetleri ihraçları bu grupta sınıflandırılmaktadır. TCMB, likidite senetlerini ihraç tutarı üzerinden muhasebeleştirmekte, ay sonları itibarıyla TCMB'nin Resmi Gazete'de günlük olarak açıkladığı fiyatlar üzerinden GUD'u ile göstermektedir. İhraç tutarı ile GUD'u arasındaki farklar ay sonları itibarıyla kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır. Bilanço tarihi itibarıyla TCMB'nin likidite senedi ihracı bulunmamaktadır.

h) Diğer Finansal Yükümlülükler

Diğer finansal yükümlülükler etkin faiz oranı üzerinden hesaplanan faiz gideri ile birlikte itfa edilmiş maliyet bedeli esas alınarak muhasebeleştirilmektedir.

i) Geri Alım Vaadiyle Satım İşlemleri

Geri alım vaadiyle satım işlemleri, teminat karşılığı alınan mevduat şeklinde muhasebeleştirilmektedir. Teminat olarak verilen menkul kıymetler bilançonun aktifinde "5. Menkul Kıymetler" içerisinde gösterilirken, nakit borçlar, işlem tarihinde alınan tutar kadar, pasifte "2. Para Politikası İşlemlerinden Borçlar/ 2.1 Açık Piyasa İşlemleri" başlığı altında takip edilmektedir. Bankalara ödenecek faiz etkin faiz yöntemi kullanılarak ay sonlarında tahakkuk ettirmektedir. Vadede işlem için ödenen faiz gideri, kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

j) Depo İşlemleri

▪ TL Depo Karşılığı Döviz Depo İşlemleri

Verilen döviz depo bilançonun aktifinde "7. Yurt İçi Bankalar" kaleminde, alınan Türk lirası depo bilançonun pasifinde "2. Para Politikası İşlemlerinden Borçlar/ 2.4 Diğer" kaleminde takip edilmektedir. Döviz depolarından tahsil edilecek faiz ve Türk lirası depolara ödenecek faiz, "etkin faiz yöntemi" kullanılarak ay sonlarında tahakkuk ettirmektedir. Vadede işlemden doğan faiz geliri ve işlem için ödenen faiz gideri kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

▪ Karşılıklı Depo İşlemleri

Alınan döviz depo bilançonun pasifinde "3. Mevduat/3.2 Bankacılık Sektörü Mevduatı/3.2.1 Yurt İçi Bankalar/3.2.1.1 Nakit" kaleminde, verilen Türk lirası depo bilançonun aktifinde "6. Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar/ 6.3 Diğer" kaleminde takip edilmektedir. Türk lirası depolardan tahsil edilecek faiz, "etkin faiz yöntemi" kullanılarak ay sonlarında tahakkuk ettirmektedir. Vadede işlemden doğan faiz geliri kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

k) Türk Lirası Uzlaşmalı Vadeli Döviz İşlemleri

Valör tarihinde döviz satış taahhüdü ile Türk lirası alacaklar nazım hesaplarda muhasebeleştirilmekte, ay sonlarında GUD artışları/azalışları bilançoda "13. Diğer Aktifler / 13.4 Diğer" / "12. Diğer Pasifler/ 12.4 Diğer" kalemlerinde takip edilmekte, vadede işlemden doğan kur farkına ilişkin Türk lirası ödemeleri/tahsilatları kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır. BİST VİOP nezdinde Türk lirası uzlaşmalı vadeli döviz işlemlerinde ise, sözleşmelerin değer artış ve azalışları günlük olarak kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

l) Para Takası İşlemleri

Para takası anlaşmasına konu olan YP borçlar ve Türk lirası alacaklar valör tarihinde nazım hesaplarda muhasebeleştirilmekte, bilançonun aktifinde "3. Yurt Dışı Bankalar / 3.3 Diğer" ve pasifinde "3. Mevduat/ 3.2 Bankacılık Sektörü Mevduatı / 3.2.2 Yurt Dışı Bankalar" kalemlerinde takip edilmektedir. Para takası anlaşması çerçevesinde yapılan kullanımlardan tahsil edilecek ve ödenecek faiz "etkin faiz yöntemi" kullanılarak ay sonlarında tahakkuk ettirmektedir. Vadede tahsil edilen/ödenen faiz kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

m) Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşüm İşlemleri

Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşüm işlemleri ile alınan kıymetler (döviz, altın) valör tarihinde bilançoda "7. Yurt İçi Bankalar" kaleminde muhasebeleştirilmektedir. Ay sonlarında, Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşüm işlemleri kapsamında ödenecek kur farklarının GUD'u bilançoda "13. Diğer Aktifler/13.4 Diğer" / "12. Diğer Pasifler/ 12.4 Diğer" kalemlerinde karşılıklı takip edilmekte, vadede işlemden doğan kur farkı gideri kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

3.4.1.3 Gelirler ve Giderler

a) Faiz Geliri/Gideri

Dönemsellik ilkesinin gereği olarak henüz vadesi gelmemiş alacaklar ve borçlara ait faizler için ay sonlarında gelir ve gider reeskontları, vadesi gelen ancak tahsilatı veya ödemesi bir sonraki dönemde yapılacaklar için ise gelir ve gider tahakkukları yapılmaktadır.

b) Komisyon ve Hizmet Geliri/Gideri

TCMB'nin ticari bankalar, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile muhtelif kişi ve kuruluşlarla olan işlemlerinden dolayı ödediği ya da tahsil ettiği komisyon ve hizmet geliri ve gideri, tahsil edildiği veya ödendiği dönemde gelir veya gider olarak muhasebeleştirilmektedir. Tahsilatı veya ödenmesi bir sonraki dönemde gerçekleşecekler için gelir veya gider tahakkukları yapılmaktadır.

c) Faiz Dışı Gelir/Gider

GUD farkı kâr/zarara yansıtılan finansal varlıkların elde etme maliyetleri ile GUD'ları arasındaki fark, Türk Lirası Uzlaşmalı Döviz İşlemleri kur farkı gelir/ giderleri, Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşüm işlemlerinin kur farkı gideri, altın ve yabancı para alım satım gelir/giderleri ile genel giderler bu kalem altında takip edilmektedir. Altın ve yabancı para alım satım gelir/giderlerinin hesaplanmasında ortalama maliyet yöntemi kullanılmaktadır. Para takası anlaşmaları kapsamında kullanımlardan kaynaklanan faiz gelir/gideri ile para takası işlemlerinden doğan faiz gelir/gideri ortalama maliyete dahil edilmektedir. Peşin ödenen giderler dönemsellik ilkesi gereğince aylık giderleştirilmektedir.

3.4.1.4 Duran Varlıklar

Duran varlıklar, arsalar, binalar ve bina maliyetine giren ilave harcamalar ile demirbaşlar ve yazılım ürünlerinden oluşmaktadır. TCMB bilançosundaki arsalar maliyet değerleri üzerinden, binalar, demirbaşlar ve yazılımlar ise amortismanları ile netleştirilmiş değerleri üzerinden bilançoda gösterilmektedir. Duran varlıkların elden çıkarılması sonucunda satış bedeli ile varlığın netleştirilmiş değeri arasındaki fark, gelir veya gider olarak kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır. Arsalar dışındaki duran varlıkların amortismanları Vergi Usul Kanunu (VUK) Genel Tebliğlerinde yer alan faydalı ömürleri dikkate alınarak kıst amortisman yöntemine göre hesaplanmaktadır.

3.4.1.5 Tedavüldeki Banknotlar

1211 sayılı TCMB Kanunu ile Türkiye'de banknot ihraç etme yetkisi sadece TCMB'ye verilmiştir. Tedavüle çıkarılan banknot miktarı TCMB bilançosunda "1. Tedavüldeki Banknotlar" kaleminde gösterilmektedir. TCMB, tedavülde bulunan banknotları gerekli gördüğü zaman yeni banknotlarla değiştirebilmektedir. Tedavüldeki banknotlar, finansal tablolarda banknotların nominal değerleriyle gösterilmektedir.

TCMB'nin banknot matbaasında üretilen yarı mamul banknot stokları "13. Diğer Aktifler" kalemi altında maliyet bedeli ile izlenmektedir. Banknotlar ile ilgili harcamalar aktifleştirilmekte ve banknotlar TCMB'nin yedek deposuna aktarıldığında giderleştirilmektedir. Mamul ve yarı mamul maliyetleri; doğrudan maliyetler ile amortisman gideri, personel gideri, banknot taşıma gideri ve diğer üretim giderleri gibi genel giderleri içermektedir.

3.4.1.6 Karşılıklar

1211 sayılı TCMB Kanunu'nun 59. maddesine göre, TCMB'nin yıllık gayrisafi kârından ertesi yıllara has işlemler dolayısıyla meydana gelebilecek muayyen riskleri karşılamak üzere Banka Meclisince uygun görülebilecek tutarlarda provizyonlar ayrılabilir.

3.4.1.7 Çalışanlara Sağlanan Faydalar

Emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı, emeklilik veya işten ayrılma durumunda ödenmektedir. Ödenecek tutar, mensubun unvanı ve hizmet yılına göre ilgili kanunlarda belirtilen esaslara göre hesaplanmaktadır.

Emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı yükümlülüğü, tüm çalışanların emeklilikleri dolayısıyla ileride doğması beklenen yükümlülük tutarlarının net bugünkü değerine göre hesaplanmakta ve finansal tablolara yansıtılmaktadır.

3.4.1.8 Vergiler

a) Ödenecek Vergiler

1211 sayılı TCMB Kanunu'nun 1. maddesi gereğince "anonim şirket" olarak kurulan TCMB, Kurumlar Vergisi mükellefidir. TCMB, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. maddesine göre ücretler, serbest meslek işleri dolayısıyla yapılan ödemeler, mevduat faizleri vs. üzerinden, ayrıca 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 30. maddesine göre dar mükellefiyete tâbi kurumlara yapılan gayrimenkul sermaye iratları, serbest meslek kazançları ve anılan maddede belirtilen diğer kazançlar dolayısıyla yapılan ödemeler üzerinden tevkifat yapmakla sorumludur.

TCMB, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) mükellefidir.

1211 sayılı TCMB Kanunu'nun 61. maddesi kapsamındaki varlık ve yükümlülüklerden TCMB lehine oluşan gerçekleşmemiş değerlendirme farkları, değerlemenin yapıldığı dönem kazancına dâhil edilmemekte ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gelir olarak dikkate alınmamaktadır. TCMB aleyhine oluşan gerçekleşmemiş değerlendirme farkları da değerlemenin yapıldığı dönem kazancından düşülmemekte ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınmamaktadır.

Repo-ters repo gelirleri üzerinden kesilen ve geçici vergiden mahsubu yapılan vergi tutarları ile ödenmiş olan geçici vergi tutarları bilançoda "13. Diğer Aktifler / 13.4 Diğer" kaleminde izlenmektedir.

Cari döneme ait kurumlar vergisi, kâr/zarar tablosuna gider olarak yansıtılmaktadır. Vergi işlemlerine ilişkin düzeltmeler cari dönemde işlem tarihleri esas alınarak gerçekleştirilmektedir.

b) Ertelenmiş Vergi

Ertelenmiş vergi yükümlülüğü veya varlığı, varlıkların ve yükümlülüklerin finansal tablolarda gösterilen tutarları ile TCMB Kanunu ve Vergi Kanunlarına göre tutulan defter kayıtları arasındaki geçici farkların vergi etkisinden kaynaklanmaktadır. Ertelenmiş vergi varlığı bilançonun aktifinde, ertelenmiş vergi yükümlülüğü bilançonun pasifinde gösterilmektedir.

Cari döneme ait vergi, ilgili dönemin kurumlar vergisi ile ertelenmiş vergideki değişimi içermektedir.

TCMB Kanunu 61.madde gereği kurumlar vergisi matrahına konu olmayan "Değerleme Hesabı" üzerinden ertelenmiş vergi hesaplanmamaktadır.

3.4.1.9 Karşılaştırmalı Bilgiler ve Önceki Dönem Finansal Tablolarının Düzeltilmesi

Finansal durumun karşılaştırılabilmesine imkân vermek üzere, TCMB'nin cari ve önceki dönem finansal tabloları birlikte sunulmaktadır. Cari dönem finansal tablolarının sunumu ile uygunluk sağlanması açısından önceki dönem finansal tabloları gerekli görüldüğünde yeniden sınıflandırılmakta ve önemli farklılıklar açıklanmaktadır.

"12. Diğer Pasifler" kaleminde raporlanan uluslararası standartta olan Hazine altınları, 2021 yılı itibarı ile "3.1 Kamu Sektörü Mevduatı" kalemi altında gösterilmeye başlanmıştır. Söz konusu sınıflama değişikliği 31 Aralık 2020 tarihli finansal tablolara da yansıtılmıştır.

TCMB, yasal defterlerini vergi mevzuatına ve 1211 sayılı TCMB Kanunu'na, yasal finansal tablolarını 6102 sayılı TTK'ya ve 1211 sayılı TCMB Kanunu'na uygun olarak hazırlamaktadır. Finansal raporlama esaslarında yapılan değişiklikler, ileriye yönelik uygulanmakta ve önceki dönem finansal tabloları yeniden düzenlenmemektedir.

TCMB'nin finansal tablolarında uygulanan finansal raporlama esasları, 31 Aralık 2020 tarihinde sona eren yıl itibarıyla finansal tablolarında uygulananlar ile aynıdır.

Para takası işlemlerinin muhasebeleştirme yönteminde, 1 Ocak 2021 tarihinden geçerli olmak üzere ileriye dönük değişikliğe gidilmiştir.

Değişiklik öncesi uygulanan muhasebe yöntemi aşağıda açıklanmıştır:

TCMB ve BİST nezdinde yapılan para takası işlemlerinin valör tarihinde ilgili kıymetlerin (TL, döviz, altın) alış/satışı gerçekleştirilir. Valör tarihinde alış/satış taahhüdü ile borçlar/alacaklar nazım hesaplarda muhasebeleştirilmektedir. Ay sonlarında GUD artışları/azalışları bilançoda "13. Diğer Aktifler / 13.4 Diğer" / "12. Diğer Pasifler / 12.4 Diğer" kalemlerinde ve kâr/zarar tablosunda takip edilmekte, vadede işlemten doğan kâr/zarar ve faiz gelir/giderine ilişkin tutarlar kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

1 Ocak 2021 tarihi itibari ile uygulanan yeni muhasebe yönteminde ise;

TCMB ve BİST nezdinde yapılan para takası işlemlerinin valör tarihinde ilgili kıymetlerin (TL, döviz, altın) alış/satışı gerçekleştirilir. Valör tarihinde alış/satış taahhüdü ile borçlar/alacaklar nazım hesaplarda muhasebeleştirilmektedir. Ay sonlarında GUD artışları/azalışları bilançoda "13. Diğer Aktifler / 13.4 Diğer" / "12. Diğer Pasifler / 12.4 Diğer" ve kâr/zarar tablosunda faiz gelirleri kalemlerinde takip edilmektedir. GUD artışları/azalışlarına ilişkin faiz dışı değerlendirme etkileri, para takası işlemlerine konu varlıkların değerlendirilmesi sonucu oluşan gerçekleşmemiş gelir veya giderlerin bilanço içinde yer alan değerlendirme etkileri ile beraber bilançoda "13. Diğer Aktifler / 13.4 Diğer" / "12. Diğer Pasifler / 12.4 Diğer" kalemlerinde, GUD artışları/azalışlarının faiz bileşenlerine ilişkin tutarlar kâr/zarar tablosunda takip edilmekte olup, vadede işlemten doğan faiz gelir/giderine ilişkin tutarlar kâr/zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

Söz konusu muhasebe yöntem değişikliğinin 31 Aralık 2020 tarihli bilanço ve aynı tarihte sona eren 12 aylık hesap dönemine ait kâr/zarar tablosuna etkileri aşağıda sunulmuştur:

	Yöntem Değişikliği Öncesi 31 Aralık 2020	Yöntem Değişikliği Etkisi	Yöntem Değişikliği Sonrası 31 Aralık 2020
Değerleme Hesabı	69.351.880.253	-43.153.312.742	26.198.567.511
Diğer Pasifler	30.658.475.967	11.121.343.841	41.779.819.808
Faiz Gelirleri	46.189.978.935	4.359.806.603	50.549.785.538
Faiz Dışı Gelirler	142.179.285.548	-72.234.344.333	69.944.941.215
Faiz Dışı Giderler	-141.892.308.780	99.906.506.631	-41.985.802.149

3.4.1.10 Saklama İşlemleri

Çeşitli kişi ve kuruluşlara ait emanete alınan varlıklar, saklama amacıyla elde tutulduklarından nazım hesaplarda izlenmektedir.

3.4.2 Finansal Tablo Kalemlerine İlişkin Açıklamalar

3.4.2.1 Altın

Altın mevcudu, 657.726.642 safi gram karşılığı 499.485.009.671 TL tutarında uluslararası standartta olan ve 2.832.327 safi gram karşılığı 2.150.901.301 TL tutarında uluslararası standartta olmayan altınlardan oluşmaktadır. Uluslararası standartta olan altınların bir kısmı TCMB'ye ait olup, bir kısmı ise zorunlu karşılık tesisi ve teminat için yatırılan ve serbest altın deposu olarak veren bankalara ve Hazine'ye aittir. Söz konusu altınlar, TCMB kasalarında, BİST ve İngiltere Merkez Bankası (BoE) nezdinde muhafaza edilmektedir.

Tablo 3.4.2.1.1: Altın

	2021		2020	
	Safi Gram	TL	Safi Gram	TL
Uluslararası Standartta Olan Altın	657.726.642	499.485.009.671	716.334.553	319.703.047.394
TCMB malı altın	460.878.828	349.996.565.741	458.189.589	204.491.891.608
BoE nezdinde	78.123.482	59.327.850.822	45.551.641	20.329.884.055
TCMB nezdinde	34.015.936	25.832.084.643	34.015.936	15.181.451.814
BİST nezdinde	348.739.410	264.836.630.277	378.622.011	168.980.555.738
Bankalar zorunlu karşılık altını	140.986.092	107.066.423.975	172.181.552	76.845.332.535
BoE nezdinde	38.950.131	29.579.167.339	53.914.217	24.062.135.995
BİST nezdinde	102.035.961	77.487.256.637	118.267.335	52.783.196.540
Teminat olarak verilen altınlar	3.731.250	2.833.553.219	22.425.310	10.008.507.779
BİST nezdinde	3.731.250	2.833.553.219	22.425.310	10.008.507.779
Bankalar Serbest Altın Deposu	7.803.857	5.926.336.813	3.578.020	1.596.884.993
BİST nezdinde	7.803.857	5.926.336.813	3.578.020	1.596.884.993
Hazine Altını	44.326.615	33.662.129.923	59.960.082	26.760.430.480
BİST nezdinde	44.326.615	33.662.129.923	59.960.082	26.760.430.480
Uluslararası Standartta Olmayan Altın	2.832.327	2.150.901.301	2.832.327	1.264.079.338
TCMB malı altın	2.832.218	2.150.818.160	2.832.218	1.264.030.477
Koleksiyon (TCMB malı)	109	83.140	109	48.861

NOT: Altın, 1 ons altın = 31,1035 gram esas alınarak, 1.820,10 USD/Ons fiyatı (31 Aralık 2020: 1.891,10) ile ve 31 Aralık 2021 tarihli ABD doları döviz alış kuru olan 12,9775 TL (31 Aralık 2020: 7,3405 TL) kullanılarak değerlendirilmiştir. Buna göre 1 safi gram altın fiyatı = $(1.820,10 \times 12,9775) / 31,1035 = 759,41$ TL olarak gerçekleşmiştir.

Uluslararası standartta olan altınlar, TCMB tarafından yabancı para rezervlerinin bir parçası olarak tutulmakta ve toplam yabancı para rezervlerinin yüzde 34,66'sını (31 Aralık 2020: yüzde 46,57) oluşturmaktadır.

ZK tesisi için bankalar tarafından yatırılan 140.986.092 safi gram karşılığı 107.066.423.975 TL, serbest altın deposu olarak yatırılan 7.803.857 safi gram karşılığı 5.926.336.813 TL tutarındaki altınlar, teminat olarak verilen 3.731.250 safi gram karşılığı 2.833.553.219 TL karşılığı altın ile 44.326.615 safi gram karşılığı 33.662.129.923 TL Hazine altını bu kalemdedir.

Uluslararası standartta olmayan altınlar TCMB'ye ait olup, tamamı TCMB kasalarında muhafaza edilmektedir. Söz konusu altınlar, bilançonun aktifinde "13. Diğer Aktifler" kaleminin altında takip edilmektedir.

3.4.2.2 Yabancı Para Banknotlar

31 Aralık 2021 itibarıyla TCMB şubelerinin kasalarında bulunan yabancı para banknotların TL karşılığı 51.758.696.791 TL'dir.

Tablo 3.4.2.2.1: Yabancı Para Banknotlar

	2021	2020
Yabancı para banknotlar	51.758.696.791	21.578.916.170

3.4.2.3 Yurt Dışı Bankalar

Döviz rezervlerinin büyük bir bölümünü oluşturan ve bilançonun aktifinde yer alan “3. Yurt Dışı Bankalar” kalemi, GUD’u ile izlenen YP menkul kıymetler, yabancı bankalardaki depo hesapları ve cari hesaplardan oluşmaktadır.

Tablo 3.4.2.3.1: Yurt Dışı Bankalar (Aktif)

	2021		2020	
	TL	ABD Doları Karşılığı	TL	ABD Doları Karşılığı
YP menkul kıymetler	106.493.636.135	8.206.020.893	65.180.636.775	8.879.590.869
Mevduat	119.977.654.818	9.245.051.421	56.344.226.388	7.675.802.246
Diğer	661.424.518.231	50.967.021.247	222.479.105.414	30.308.440.217
Vadesiz mevduat	561.341.122.040	43.254.950.648	212.105.599.715	28.895.252.328
SDR holding hesabı	100.080.245.220	7.711.827.796	10.371.678.714	1.412.938.998
Diğer	3.150.971	242.803	1.826.985	248.891
TOPLAM	887.895.809.184	68.418.093.561	344.003.968.577	46.863.833.332

Bilançonun pasifinde yer alan “4. Yurt Dışı Bankalar” kaleminin 31 Aralık 2021 ve 31 Aralık 2020 itibarıyla bakiyeleri aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.4.2.3.2: Yurt Dışı Bankalar (Pasif)

	2021		2020	
	TL	ABD Doları Karşılığı	TL	ABD Doları Karşılığı
Yurt Dışı Bankalar	62.913.857.119	4.847.918.098	26.183.011.006	3.566.924.733

3.4.2.4 IMF Üyeliğinden Doğan Bakiyeler

Türkiye’nin IMF üyeliğinden doğan mali ilişkiler çerçevesinde, ülke kotasının altın ve yabancı para olarak ödenen kısmı bilançonun aktifinde yer alan “4. Rezerv Dilimi Pozisyonu” ve pasifinde yer alan “5. Rezerv Dilimi İmkânı” kalemlerinde takip edilmektedir. 112.775.000 SDR olan bu tutarın 37.750.000 SDR’lik kısmı altın olarak ödenmiştir. Türkiye’nin IMF kotası 18 Şubat 2016 tarihinde 4.658 milyon SDR olmuştur.

Tablo 3.4.2.4.1: IMF Üyeliğinden Doğan Bakiyeler

	2021		2020	
	TL	SDR	TL	SDR
Aktif				
Rezerv dilimi pozisyonu	2.049.054.085	112.775.000	1.197.129.180	112.775.000
SDR tahsisatı nedeniyle Hazine yükümlülüğü	100.592.853.760	5.536.388.310	11.372.379.339	1.071.329.729
Pasif				
Rezerv dilimi imkânı	2.049.054.085	112.775.000	1.197.129.180	112.775.000
SDR tahsisatı	100.592.853.760	5.536.388.310	11.372.379.339	1.071.329.729

IMF tarafından ülkemize tahsis edilmiş ve T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığınca kullanılmış olan 112.307.000 SDR, 2009 yılında tahsis edilen toplam 959.022.729 SDR tutarındaki Genel ve Özel SDR Tahsisatı ve 2021 yılında tahsis edilen 4.465.058.581 SDR tutarındaki Genel SDR Tahsisatı aktifte “10. SDR Tahsisatı Nedeniyle Hazine Yükümlülüğü”, pasifte ise “6. SDR Tahsisatı” kalemlerinde izlenmektedir.

3.4.2.5 Menkul Kıymetler

Menkul kıymetlerin 31 Aralık 2021 itibarıyla GUD'u 74.109.107.662 TL'dir.

Tablo 3.4.2.5.1: Menkul Kıymetler

	2021		2020	
	Maliyet	GUD	Maliyet	GUD
Hazine tarafından ihraç edilen devlet tahvilleri, hazine bonoları	69.040.301.300	73.535.177.082	85.479.611.174	88.515.588.842
Hazine tarafından ihraç edilen kira sertifikaları	550.303.540	573.930.580	954.750.540	984.301.470
TOPLAM	69.590.604.840	74.109.107.662	86.434.361.714	89.499.890.312

3.4.2.6 Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar ve Borçlar

Bilançonun aktifinde yer alan ve TCMB'nin nakit alacaklarını gösteren "6. Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar" kalemi, 31 Aralık 2021 itibarıyla 569.610.997.350 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu kaleme yansıtılan gelir reeskontları, geri satım vadiyle alım işlemleri için 450.372.500 TL (31 Aralık 2020: 138.004.548 TL); Bankalararası Para Piyasası işlemleri için 141.102.775 TL (31 Aralık 2020: 320.949.476 TL); Karşılıklı Depo İşlemleri için ise 753.491.346 TL' dir (31 Aralık 2020: yok).

Bilançonun pasifinde yer alan ve TCMB'nin nakit borçlarını gösteren "2. Para Politikası İşlemlerinden Borçlar" kalemi 6.012.486.220 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu kaleme yansıtılan gider reeskontları, geri alım vadiyle satım işlemleri 31 Aralık 2021 itibarıyla bakiye vermemektedir (31 Aralık 2020: 4.706), Bankalararası Para Piyasası işlemleri için 2.086.220 TL (31 Aralık 2020: 5.589.782 TL)'dir.

Tablo 3.4.2.6.1: Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar/Borçlar

	2021	2020
Aktif		
Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar	569.610.997.350	290.045.953.786
Açık piyasa işlemleri	377.360.485.523	99.343.997.937
Bankalararası para piyasası işlemleri	119.230.982.281	190.701.955.849
Diğer	73.019.529.546	-
Pasif		
Para Politikası İşlemlerinden Borçlar	6.012.486.220	13.007.784.488
Açık piyasa işlemleri	-	11.094.706
Bankalararası para piyasası işlemleri	6.012.486.220	12.996.689.782
Para Politikası İşlemlerinden Alacaklar (Net)	563.598.511.130	277.038.169.298

3.4.2.7 Yurt İçi Bankalar

"7. Yurt İçi Bankalar" kaleminde TCMB taraflı döviz depo işlemleri, karşılaştıran döviz depo işlemleri, Türk lirası depoları karşılığı döviz depo işlemleri ve Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşüm işlemleri gösterilmekte olup, 31 Aralık 2021 itibarıyla bakiyesi 599.767.072 TL'dir (31 Aralık 2020: Yok).

Tablo 3.4.2.7.1: Yurt İçi Bankalar

	2021	2020
Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşüm İşlemleri	599.767.072	-
TOPLAM	599.767.072	-

3.4.2.8 Krediler ve Takipteki Alacaklar

İç krediler reeskonta kabul edilen yabancı para üzerinden düzenlenmiş senetler karşılığında bankalara kullandırılan, 6.408.210.024 ABD doları (31 Aralık 2020: 6.748.203.445 ABD doları), 7.083.392.808 Euro (31 Aralık 2020: 8.658.508.661 Euro), 55.721.392 İngiliz sterlini (31 Aralık 2020: 30.014.658 İngiliz Sterlini), 104.000.000 Japon yeni (31 Aralık 2020: 244.000.000 Japon yeni), 50.711.248 Çin yuani (31 Aralık 2020: 242.022.434 Çin yuani) karşılığı 188.249.932.661 TL (31 Aralık 2020: 128.116.563.721 TL) ve Türk lirası üzerinden düzenlenmiş senetler karşılığında bankalara kullandırılan 8.314.952.400 TL (31 Aralık 2020: 10.214.232.698 TL) tutarındaki kredilerden ve 2.277.058.824 TL (31 Aralık 2020: 774.000.000 TL) tutarındaki yatırım taahhütlü avans kredisinden oluşmaktadır. İç kredilerin 31 Aralık 2021 itibarıyla bakiyesi reeskontlar dahil 198.162.918.413 TL (31 Aralık 2020: 138.421.441.129 TL) olarak gerçekleşmiştir.

Dış krediler, Sudan Merkez Bankasına kullandırılan krediden oluşmaktadır. Sudan Merkez Bankası ile TCMB arasında imzalanan bankacılık anlaşması uyarınca kullandırılan bu kredinin bakiyesi 9.061.417 ABD doları (31 Aralık 2020: 9.061.417 ABD doları) olup, karşılığı 117.594.535 TL (31 Aralık 2020: 66.515.329 TL)'dir.

Tablo 3.4.2.8.1: Krediler ve Takipteki Alacaklar (TL)

	2021	2020
İç krediler	198.162.918.413	138.421.441.129
Dış krediler	117.594.535	66.515.329
Takipteki alacaklar (Net)		
Takipteki alacaklar	20.514.868.462	11.544.249.272
Takipteki alacaklar karşılığı	-20.514.868.462	-11.544.249.272
TOPLAM	198.280.512.948	138.487.956.458

NOT: Irak Merkez Bankasından olan kredi alacağına yıl içinde 8.123.936 ABD doları (31 Aralık 2020: 8.101.660 ABD doları) karşılığı 73.998.844 TL (31 Aralık 2020: 57.113.207 TL) faiz tahakkuk ettirilmiştir.

Irak Merkez Bankasından 1.488.228.334 ABD doları (31 Aralık 2020: 1.480.104.398 ABD doları) karşılığı 19.313.483.206 TL (31 Aralık 2020: 10.864.706.335 TL) kredi alacağı bulunmaktadır. Irak Bekhme Barajı projesi kapsamında satın alınan senetler karşılığı kullandırılan kredilerden ise 92.574.475 ABD doları (31 Aralık 2020: 92.574.475 ABD doları) karşılığı 1.201.385.256 TL (31 Aralık 2020: 679.542.937 TL) alacak bulunmaktadır. Irak Merkez Bankasına kullandırılan kredinin anaparası ve aylık olarak tahakkuk ettirilen faiz tutarı günlük olarak değerlendirilmekte; değerlendirme sonucu oluşan kur farkına 213 sayılı VUK'un 323. maddesi ve TCMB Kanunu'nun 59. maddesi kapsamında karşılık ayrılmakta ve ayrılan karşılıklar kâr/zarar hesapları içinde izlenmektedir. Toplam 20.514.868.462 TL (31 Aralık 2020: 11.544.249.272 TL) olan alacak, ayrılan karşılıkla netleştirildiği için Takipteki Alacaklar kalemi 31 Aralık 2021 itibarıyla bakiye göstermemektedir.

3.4.2.9 İştirakler

BIS, Dünya Bankalararası Finansal Telekomünikasyon Kuruluşu (SWIFT), IILM ve BKM'de iştirakler bulunmaktadır.

Merkez bankacılığı faaliyeti çerçevesinde satın alınan BIS iştiraki, net varlık değerinin yüzde 70'i olarak hesaplanan GUD'u ile değerlendirilmiştir.

Tablo 3.4.2.9.1: İştirakler

İştirak Adı	Hizmet Alanı	Hisse Payı (%)	2021		2020		Döviz
			TL	Döviz	TL	Döviz	
BIS	Bankacılık düzenleme hizmetleri	1,41	4.145.291.084	10.000.000	1,41	2.423.038.024	10.000.000 SDR
SWIFT	Elektronik fon transfer hizmetleri	0,007	711.211	48.440	0,007	411.121	45.640 EUR
IILM	Likidite yönetimi	13,33	129.775.000	10.000.000	13,33	73.405.000	10.000.000 USD
BKM	Ödeme hizmetleri	51,01	90.543.079	-	51,01	90.543.079	-
TOPLAM			4.366.320.373			2.587.397.224	

İştiraklerin hareket tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 3.4.2.9.2: İştirakler Hareket Tablosu

	2021	2020
1 Ocak bakiyesi	2.587.397.224	1.760.394.282
GUD değişiklikleri	1.778.923.149	736.459.863
BKM İştiraki	-	90.543.079
Bakiye	4.366.320.373	2.587.397.224

3.4.2.10 Duran Varlıklar (Net)

TCMB duran varlıkları, arsalar, binalar, demirbaşlar ve yazılım ürünlerinden oluşmaktadır.

Tablo 3.4.2.10.1: Duran Varlık Hareket Tablosu

	Gayrimenkul	Demirbaş	Yazılım	Toplam
1 Ocak net bilanço değeri	732.617.192	192.643.219	17.262.869	942.523.280
Alımlar	8.991.511	41.695.055	15.569.333	66.255.89
Elden çıkarılanlar (net) (*)	-	-461.023	-	-461.023
Dönem içi amortisman	-9.397.475	-55.771.096	-17.556.552	-82.725.123
Net bilanço değeri	732.211.228	178.106.154	15.275.650	925.593.033

(*) Elden çıkarılanlar, amortismanı düşülmüş değeriyle gösterilmiştir.

2021	Gayrimenkul	Demirbaş	Yazılım	Toplam
Kayıtlı değeri	925.622.280	490.874.585	120.545.959	1.537.042.824
Birikmiş amortismanlar	-193.411.052	-312.768.431	-105.270.309	-611.449.792
Net bilanço değeri	732.211.228	178.106.154	15.275.650	925.593.033
2020	Gayrimenkul	Demirbaş	Yazılım	Toplam
Kayıtlı değeri	916.630.769	456.095.093	104.976.626	1.477.702.488
Birikmiş amortismanlar	-184.013.576	-263.451.873	-87.713.757	-535.179.207
Net bilanço değeri	732.617.192	192.643.219	17.262.869	942.523.281

3.4.2.11 Diğer Aktifler

Tablo 3.4.2.11.1: Diğer Aktifler

	2021	2020
Uluslararası standartta olmayan altın	2.150.901.301	1.264.079.338
Madeni para	85.129.684	60.849.990
Gelir tahakkukları	144.247.569	102.740.321
Hazine'den tahsil edilecek masraf ve komisyonlar	63.719.930	62.262.035
EFT mesaj ücretleri	71.341.746	38.676.183
Diğer	9.185.893	1.802.104
Diğer	104.162.494.413	23.148.448.503
Kurumlar vergisinden mahsup edilecek geçici vergi	1.570.275.188	3.826.277.031
Kurumlar vergisinden mahsup edilecek gelir vergisi stopajı	3.963.535.816	1.037.504.097
Depolar	160.445.199	127.389.425
Peşin ödenen ücretler	25.385.342	112.823
Diğer	98.442.852.868	18.157.165.127
TOPLAM	106.542.772.966	24.576.118.151

3.4.2.12 Tedavüldeki Banknotlar

Tablo 3.4.2.12.1: Tedavüldeki Banknotlar

	2021	2020
1 Ocak bakiyesi	188.369.446.590	153.362.376.187
Tedavüle giren banknotlar	102.731.430.460	70.309.456.227
Tedavülden çekilen ve imha edilen banknotlar	-55.723.437.463	-35.129.388.809
Zamanaşımına uğrayan banknotlar	-	-172.997.016
Bakiye	235.377.439.588	188.369.446.590

Tedavüldeki banknotlar 31 Aralık 2021 itibarıyla 235.377.439.588 TL bakiye göstermektedir.

3.4.2.13 Mevduat

Tablo 3.4.2.13.1: Mevduat

	2021	2020
Kamu sektörü mevduatı	336.153.674.196	138.854.421.759
Hazine, genel ve özel bütçeli idareler	336.099.279.684	138.830.891.283
Nakit	302.437.149.761	112.070.460.803
Altın	33.662.129.923	26.760.430.480
Diğer	54.394.512	23.530.477
Bankacılık sektörü mevduatı	1.553.201.590.365	738.902.414.084
Yurt içi bankalar	638.975.015.109	283.836.190.187
Bankalar Mevduatı	39.695.498.317	37.431.511.579
Nakit	2.798.301.206	698.866.111
Teminat	30.969.608.819	35.132.882.679
Nakit	28.136.055.600	25.124.374.900
Altın	2.833.553.219	10.008.507.779
Altın	5.927.588.293	1.599.762.789
Zorunlu karşılık serbest	599.279.516.792	246.404.678.609
Yurt dışı bankalar	225.735.441.851	135.931.611.723
Zorunlu karşılıklar bloke hesabı	688.491.133.405	319.134.612.174
Nakit	581.424.709.429	242.289.279.639
Altın	107.066.423.975	76.845.332.535
Diğer mevduat	3.892.405.054	2.891.960.816
İşçi dövizleri	3.506.187.203	2.574.406.010
Uluslararası kuruluşlar	192.081.964	153.495.625
IMF	136.910.197	111.193.824
Diğer	55.171.767	42.301.801
Fonlar	194.039.837	163.667.900
Diğer	96.050	391.283
Finansman şirketleri	19.158	285.000
Elçilikler mevduatı	11.609	7.332
Diğer	65.283	98.950
TOPLAM	1.893.247.669.615	880.648.796.660

3.4.2.14 Vergi Yükümlülüğü

Vergiye tâbi kurum kazancı üzerinden tahakkuk ettirilecek kurumlar vergisi tutarı, ticari kazançta vergi matrahından indirilemeyen giderlerin eklenmesi ve vergiye tâbi olmayan gelirler ve indirimler düşüldükten sonra kalan matrah üzerinden hesaplanmaktadır.

Tablo 3.4.2.14.1: Ödenecek Vergiler

	2021	2020
Kurumlar vergisi	16.718.403.274	8.530.907.395
Diğer vergiler	271.082.402	475.399.236
Mükellefiyetten doğan vergiler	84.086.407	343.754.229
Sorumlu sıfatıyla ödenecek vergiler	186.995.995	131.645.006
TOPLAM	16.989.485.676	9.006.306.631

2021 yılı birinci geçici vergi döneminde uygulanan geçici vergi oranı yüzde 20 olup, 2021 yılının takip eden dönemlerinde uygulanan geçici vergi oranı ise yüzde 25'tir (2020: yüzde 22). Türkiye'de geçici vergi üçer aylık dönemler itibarıyla hesaplanmakta ve tahakkuk ettirilmektedir.

TTK ile vergi mevzuatının farklı hükümler içerdiği konularda oluşan geçici farklar için yüzde 20 üzerinden ertelenmiş vergi varlığı veya yükümlülüğü hesaplanmaktadır (2020: yüzde 20).

31 Aralık 2021 itibarıyla ertelenmiş vergiye konu olan geçici farklar ve hesaplanan ertelenmiş vergi varlığı/ yükümlülüğünün detayı aşağıdadır.

Tablo 3.4.2.14.2: Geçici Farklar ve Ertelenmiş Vergi Varlığı / Yükümlülüğü

	2021		2020	
	Toplam Geçici Farklar	Ertelenmiş Vergi Varlığı/ Yükümlülüğü	Toplam Geçici Farklar	Ertelenmiş Vergi Varlığı/ Yükümlülüğü
Toplam varlıklar	239.674.168	47.934.834	196.959.356	39.391.871
Emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı yükümlülüğü	231.643.379	46.328.676	186.462.909	37.292.582
Duran varlıklar amortisman düzeltmesi	8.030.789	1.606.158	10.496.447	2.099.289
Toplam yükümlülükler	-3.963.597.084	-198.179.854	-2.316.886.024	-115.844.301
BİS iştirakinin GUD düzeltmesi	-3.963.597.084	-198.179.854	-2.316.886.024	-115.844.301
Net Varlık/Yükümlülük	-3.723.922.916	-150.245.021	-2.119.926.668	-76.452.430

Tablo 3.4.2.14.3: Ertelenmiş Vergi Varlığı / Yükümlülüğü Hareketi

	2021	2020
1 Ocak bakiyesi	-76.452.431	-41.931.192
Gelir tablosu ile ilişkilendirilen ertelenmiş vergi (net)	8.544.364	-7.692.889
Diğer pasif hesaplar ile ilişkilendirilen ertelenmiş vergi	-82.336.954	-26.828.349
Bakiye	-150.245.021	-76.452.431

3.4.2.15 Karşılıklar

Tablo 3.4.2.15.1: Karşılıklar

	2021	2020
Emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı karşılıkları	231.643.379	186.462.909
Kıymet yollaması dahili sigorta karşılığı	243.056.337	243.056.337
TOPLAM	474.699.716	429.519.246

1211 sayılı TCMB Kanunu'nun 59. maddesi kapsamında ayrılan kıymet yollaması dahili sigorta karşılığının 31 Aralık 2021 itibarıyla bakiyesi 243.056.337 TL'dir.

5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu ile 1475 sayılı İş Kanunu hükümleri uyarınca, işverenler çalışanlardan emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde emekli olanlara ya da iş sözleşmesi sona erenlere, hak kazandıkları yasal emekli ikramiyesi veya kıdem tazminatlarını ödemekle yükümlüdür.

Emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı karşılığı, çalışanların emekli olmasından kaynaklanan gelecekteki muhtemel yükümlülük tutarının bugünkü değerinin tahmin edilmesi yoluyla hesaplanmaktadır. Bu doğrultuda, toplam yükümlülüklerin hesaplanmasında kullanılan aktüeryal varsayımlar aşağıda belirtilmiştir.

Her hizmet yılına ait azami yükümlülük tutarının enflasyona paralel olarak artacak olması temel varsayım olarak hesaplamalarda dikkate alınmaktadır. Dolayısıyla, uygulanan iskonto oranı, gelecek enflasyon etkilerinin düzeltilmesinden sonraki beklenen reel oranı ifade eder. Bu nedenle, 31 Aralık 2021 itibarıyla, finansal tablolarda karşılıklar, çalışanların emekliliğinden kaynaklanacak geleceğe ilişkin muhtemel yükümlülüğün bugünkü değeri tahmin edilerek hesaplanmaktadır.

Kıdem tazminatı tavanı altı ayda bir revize edilmekte olup, TCMB çalışanlarının kıdem tazminatı karşılığının hesaplanmasında 1 Temmuz 2021 tarihinden itibaren geçerli olan 8.285 TL (31 Aralık 2020: 7.117 TL) tavan tutarı dikkate alınmıştır.

Emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı yükümlülüğünün dönem içerisindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.4.2.15.2: Emekli İkramiyesi ve Kıdem Tazminatı Yükümlülüğü Hareketi

	2021	2020
1 Ocak bakiyesi	186.462.909	209.545.034
Ayrılan karşılık	47.054.719	35.103.374
Ödenen emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı	-1.874.249	-58.185.499
Bakiye	231.643.379	186.462.909

3.4.2.16 Sermaye ve İhtiyat Akçesi

25.000 TL olan TCMB'nin sermayesi, her biri 10 kuruşluk 250.000 adet hisseye ayrılmış olup, hisse senetleri nama yazılıdır.

Tablo 3.4.2.16.1: Sermaye ve İhtiyat Akçesi

	2021	2020
Ödenmiş sermaye	25.000	25.000
Sermaye enflasyon düzeltme farkı	46.208.524	46.208.524
İhtiyat akçesi	4.638.425.114	5.910.363.325
İhtiyat akçesi	4.304.256.535	5.576.194.746
Hususi ihtiyat akçesi	334.168.579	334.168.579
TOPLAM	4.684.658.638	5.956.596.849

30 Mart 2021 tarihinde yapılan TCMB Hissedarları Olağan Genel Kurul Toplantısında alınan karar çerçevesinde, 2019 yılı kârından ayrılan ihtiyat akçesinin tamamı 5.576.194.745,87 TL kâra katılarak dağıtılmıştır.

3 Şubat 2022 tarihinde yapılan Bankamız Hissedarları Olağanüstü Genel Kurul Toplantısında alınan karar çerçevesinde, 2020 yılı kârından ayrılan ihtiyat akçesinin tamamı 4.304.256.535,04 TL kâra katılarak dağıtılmıştır.

31 Aralık 2021 ve 31 Aralık 2020 itibarıyla TCMB hissedar bilgilerinin dökümü aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.4.2.16.2: Hissedar Bilgileri

	2021		2020	
	Pay(TL)	Pay(%)	Pay(TL)	Pay(%)
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı	13.780	55,12	13.780	55,12
T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü	4.806	19,22	4.806	19,22
Mervak İç ve Dış Ticaret A.Ş.	1.280	5,12	1.280	5,12
T. Garanti Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü	621	2,48	621	2,48
T. İş Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü	582	2,33	582	2,33
T. Halk Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü	277	1,11	277	1,11
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü	139	0,56	139	0,56
Akbank T.A.Ş. Genel Müdürlüğü	8	0,03	8	0,03
ING Bank A.Ş.	5	0,02	5	0,02
Türk Ekonomi Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü	2	0,01	2	0,01
Diğer	3.500	13,99	3.500	13,99
Ödenmiş Sermaye	25.000	100,00	25.000	100,00

3.4.2.17 Değerleme Hesabı

Tablo 3.4.2.17.1: Değerleme

	2021	2020
Değerleme hesabı	53.610.920.462	69.351.880.253

Türk parasının yabancı paralar karşısındaki değerinin ve uluslararası piyasalarda altın fiyatlarının değişmesi nedeniyle TCMB'nin aktifindeki ve pasifindeki dövizlerin, efektiflerin ve yabancı para cinsinden diğer varlık ve yükümlülükler ile altınların değerlendirilmesi sonucu oluşan aleyhte ve lehte değerlendirme farklarının takip edildiği bu kalemden, 31 Aralık 2021 itibarıyla lehte kur farkı olan 53.610.920.462 TL'lik tutar yer almaktadır.

3.4.2.18 Diğer Pasifler

Tablo 3.4.2.18.1: Diğer Pasifler

	2021	2020
Akreditifler	191.921.411	177.112.964
Gider tahakkukları	501.904.714	174.728.060
Diğer	61.936.139.575	3.546.204.463
Muhasebe politika değişikliklerinden oluşan fark	3.768.019.884	2.203.617.754
Vergi daireleri, icra memurlukları ve mahkeme kararları uyarınca tutulan bloke paralar	16.549.415	6.903.895
Gelecek yıl valörü ile yurt dışı bankalar hesaplarına gönderilecek paralar	703.638.569	1.188.177.580
Diğer	57.447.931.707	147.505.235
TOPLAM	62.629.965.700	3.898.045.487

3.4.2.19 Nazım Hesaplar

31 Aralık 2021 itibarıyla, Türk lirası, YP ve adet olarak takip edilen nazım hesaplar toplamı 3.043.256.140.325'tir (31 Aralık 2020: 2.457.058.188.783).

3.4.2.20 Kâr/Zarar Hesapları

Tablo 3.4.2.20.1: Kâr / Zarar Tablosu

	2021	2020
NET FAİZ GELİR/GİDERİ	105.684.925.831	38.520.749.407
Faiz Geliri	131.631.094.941	46.189.978.935
TL ve YP menkul kıymetler	10.201.824.123	8.018.011.285
Geri satım vaadiyle alım işlemleri	36.526.179.344	9.799.612.886
Bankalararası para piyasası işlemleri	18.872.821.597	8.084.161.293
Krediler	1.052.379.806	959.839.942
Bankalar	64.977.890.071	19.328.353.529
Faiz Gideri	-25.946.169.110	-7.669.229.528
İşçi dövizleri	-304	-21
Geri alım vaadiyle satım işlemleri	-20.320.285	-10.195.479
Bankalararası para piyasası işlemleri	-665.761.437	-492.083.029
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı hesapları	-14.222.709.860	-5.278.071.322
IMF genel kaynak kullanım hesabı	-20.862.746	-13.634.687
TL zorunlu karşılıklar	-9.786.945.650	-1.305.896.197
Bankalar	-1.229.568.828	-569.348.794
NET KOMİSYON VE HİZMET GELİRİ/GİDERİ	1.659.477.547	4.228.805.821
Komisyon ve Hizmet Geliri	1.758.296.393	4.303.931.821
EFT işlemleri komisyon ve mesaj ücretleri	763.550.042	515.059.355
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı'ndan alınan komisyonlar	616.441.154	570.255.829
Bankalardan alınan komisyon ve muhafaza ücretleri	299.497.488	3.152.228.564
Havale ücretleri	18.010.390	18.154.649
Bankalardan NYS Kapsamında Tahsil Edilen Ücretler	46.915.137	38.703.714
Diğer	13.882.182	9.529.711
Komisyon ve Hizmet Gideri	-98.818.846	-75.126.000
Bankalara ödenen komisyon ve muhafaza ücretleri	-97.367.089	-73.838.601
Diğer	-1.451.757	-1.287.399
NET FAİZ DIŞI GELİR/GİDER	-33.151.385.172	286.976.768
Faiz Dışı Gelir	35.151.292.055	142.179.285.548
Yabancı para ve altın alım satım kârı	26.433.164.715	81.832.778.519
Menkul kıymetler alım satım ve değer artışı	1.539.858.687	1.180.991.895
İştirak geliri	48.635.405	-
Diğer	7.129.633.248	59.165.515.134
Faiz Dışı Gider	-68.302.677.227	-141.892.308.780
Yabancı para ve altın alım satım zararı	-46.805.974.203	-39.015.216.123
Menkul kıymetler alım satım zararı ve değer azalışı	-1.920.995.594	-2.161.143.309
Takipteki alacak karşılık gideri	-8.970.619.190	-2.250.347.706
Ücretler ve maaşlar	-1.289.768.330	-1.231.663.378
Sosyal güvenlik gideri	-148.202.477	-128.121.364
Genel faaliyet gideri	-197.486.305	-296.407.610
Banknot kağıdı ve mürekkep gideri	-264.724.230	-203.683.569
Amortismanlar	-83.325.083	-95.157.570
Diğer	-8.621.581.815	-96.510.568.152
VERGİ ÖNCESİ KÂR	74.193.018.206	43.036.531.996
ERTELENMİŞ VERGİ GELİRİ/GİDERİ	8.544.364	-7.692.889
RAPORLANAN DÖNEM KÂRI	74.201.562.570	43.028.839.107

3.4.2.21 Kâr Dağıtımı

6102 sayılı TTK'nın 6335 sayılı Kanunla değişik 64'üncü maddesinin 5. fıkrasında, bu Kanuna tâbi gerçek ve tüzel kişilerin, 213 sayılı VUK'un defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanununun 175. ve mükerrer 257. maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorunda oldukları belirtilmiştir. Anılan fıkarda ayrıca, 6102 sayılı Kanunun defter tutma, envanter, mali tabloların düzenlenmesi, aktifleştirme, karşılıklar, hesaplar, değerlendirme, saklama ve ibraz hükümlerinin; 213 sayılı Kanun ile diğer vergi kanunlarının aynı hususları düzenleyen hükümlerinin uygulanmasına, vergi kanunlarına uygun olarak vergi matrahının tespit edilmesine ve buna yönelik mali tabloların hazırlanmasına engel teşkil etmeyeceği hükme bağlanmıştır.

1211 sayılı TCMB Kanunu'nun 60. maddesi, 6102 sayılı TTK'nın 6335 sayılı Kanunla değişik 64. maddesi hükümleri dikkate alınarak, TCMB'nin 213 sayılı VUK hükümlerine uygun olarak tutulmakta olan defter kayıtlarında yer alan 74.190.580.573 TL'lik 2021 yılı dönem kârının aşağıdaki şekilde dağıtılması öngörülmüştür.

Tablo 3.4.2.21.1: Kâr Dağıtımı (1211 sayılı Kanun md. 60)

	2021	2020
Raporlanan dönem kârı (6102 sayılı TTK)	74.201.562.570	43.028.839.107
Raporlama düzeltme farkları	- 10.981.997	-13.727.743
Dağıtım tâbi dönem kârı (213 sayılı VUK)	74.190.580.573	43.042.566.850
Vergi karşılıkları (-)	16.718.403.274	8.530.907.395
Kurumlar vergisi	16.718.403.274	8.530.907.395
Vergi karşılığı sonrası kâr	57.472.177.299	34.511.659.456
Diğer dağıtımlar (-)	7.434.177.297	4.317.708.905
1-İhtiyat akçeleri	7.419.057.907	4.304.256.535
2-Hissedarlar hissesi	3.000	3.000
İlk kâr hissesi	1.500	1.500
İkinci kâr hissesi	1.500	1.500
3-Temettü miktarı (Md.60/c)	15.116.390	13.449.370
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığına Aktarılacak Tutar	50.038.000.002	30.193.950.551

3 Şubat 2022 tarihinde yapılan Bankamız Hissedarları Olağanüstü Genel Kurul Toplantısında alınan karar çerçevesinde, hissedarlara toplam 45.044.409.165,56 TL kâr payı avansı dağıtılmış olup dağıtılan tutarlar kâr dağıtımında mahsup edilecektir.